

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jacobi Sadoleti Card. Et Episcopi Carpentoractensis Viri
Disertissimi, Opera quæ exstant omnia**

Sadoleto, Jacopo

[Francofurti], 1607

XVII. Iac. Sadoletvs. Cardinal. Germano Brixio S.P.D.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69244](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69244)

tuum propensum & beneuolum erga me, quam prope ipsam, de qua gratularis iucunda exitit. Gaudeo enim a te viro honorem meum comprobati: ipso autem honore non potere delector. Qui est magnus, & expectendus omnibus: mihi tamen boni multo plus abstulit, quam dedit. Aliam enim otium, quietem, libertatem. Alia quaedam reddidit, nequaquam cum illa felicitate prioris vitae, meo quidem ingenio comparanda. Sed quoniam oppressi subito optimi beneficio, spartij ad consulendum ac deliberandum nihil habemus: pareamus sanè Deo, qui nos huic subiectos oneratus. Illud tamen curemus, in eoque elaboremus, ut quousque nostra ferre poterant, hæc nostra dignitatis accessio, Christiana Reipub. & huic sanctæ Apostolicæ sedi posse esse utilis. Quoniam conabimur quidem certè. Quantum autem præstare efficiamus possimus, id iam ad Deum ipsum referendum totum est: quod faciat nos idoneos ministros suæ voluntatis. Sed de his tibi te doctissime Vida & amantissimus, ut paulò ante dictum est, tuo præstantissimo ingenio, eximiaque doctrinæ plurimum habui. In qua etiam nunc & opinione eadem sum, & voluntas. Siquidem hoc de me esse persuasum volo, si quem mihi aliquid locum tibi gratificandi dederis, magno me abs te affectum beneficio esse arbitratum. Tu ut valeas, & me ut diligas, magno te a te peto. III. Februarij, Romæ.

XVII.

IAC. SADOLETVS CARDINALI
Germano Brixio S. P. D.

SEMPER hoc ferè euenit in tuas literas, mi humanissime, ut longo intervallo postquam à te datæ sunt, ad me non perferantur. Velut has, quas recens acceptas, plenissimas gratias, humanitatis, officij, summa cum voluptate perlegi. Sentiam enim à te XIII. Calend. Februarij, octauo Idus Martiarum sunt reddita. Credo, ut quò suauiores mihi & iucundiores hoc me diuturniore expectatione torqueant. Sed nihil agitur: cum enim tuas literas non habeo, neque lego, tuam memoria cogitationeque delector: que ita mihi inhaerens in membris, ut auelli non possit. Neque verò ego fructum vera amicitia, qualis profecto nostra est, esse vberem spero, quam habere amicos animo suo praesentes, quos locum longinquitas ab oculis distrahit. Hoc ego in te cum faciam, tunc ac per diligentem, quod te idem in me facere arbitror: quod que videor mihi consequi, ut neque crucier tuarum literarum studio: & cum eas accipio, vehementissimè gaudeam.

quibus quæso, putas me clarum esse lætitiis, cum eas legerē quas
 proxime accepi, copiosas, graues, suauissimè atque ornatissimè
 scriptas: quodq; pluri est quam cætera omnia, ea indicia amoris
 præ se ferentes, vt iam non beneuolentiam erga me tuam videar
 agnoscere, sed singularem quandam atq; eximiam charitatem?
 Quod enim prætermisissimum est in declarando amore tuo erga me,
 cum vel tantum de honoris nostri accepto nuntio lætatum esse
 scilicet, quantum vix alius quisquam? vel de me ita laboras, vt cum
 extimescas (timidus enim solet esse amor, præsertim in viris pru-
 dentibus, & circumspicientibus omnia) ne meus hic mihi hono-
 rum animi commuet, aliamq; personam, tanquam in scena, induere
 me faciat hoc extremo iam vitæ meæ actū, atq; a principio indu-
 tus fuerim: non solum monitis, sed precibus etiā agis mecum, vt
 me eundem præfari studeam in celebrare, qui fuerim in fre-
 quentia: & quem Romanâ ambitio florentiore ætate nō moue-
 rit, eodem deflecta iam, & penè exacta, ne moueat. Fateor hoc tui
 consilium, prudens, & imprimis fraterni animi a me existimari.
 Sed tam, ca mihi Brixii, res longè aliter se habet, ac tu suspicatus es.
 Non enim mihi adhuc videris perspicere, qui sit status causa
 mea, de qua mihi hac amplificatione dignitatis (sic enim popu-
 lariter fortasse existimat) nō modò non lætandum, sed etiam dolen-
 dum esse putem: qui à verè beata & plena iucunditatum vita, me
 hæc iam spe, graui ea quidem & molesta certè, distrahi sim pas-
 sus. Quamquam non ego ita sum passus, vt me æquo animo du-
 ci permitterem. Sed cum ignarus omnium & nihil minus cogitans,
 postea primum quæ antecessit comitia, certior Pontificis vo-
 luntatis ipsius nuntio factus essem, nec temporis haberem ad de-
 liberandum satis: animo autè incredibiliter astuarem, quodd ne-
 que res tota admodum mihi placebat: & tamen tantam volunta-
 tem Pontificis optimi erga me, illudq; quod de me faciebat iudi-
 cium repulsi atq; aspernari si peribum existimabam, detuli rem
 a iudiciorum, nō tam quidem de re, vt sententias illorum exquirerē,
 (eram enim profus ad reculandum paratus) quam vt reculandi
 modum honestiorem quærerem: quem ego animo perturbato
 videre satis non poteram. Maxima autè afficiebar cura, vt me ita
 gerere tractare mihi in reculando, vt & iustam penè iracundiam
 opinione meriti de me Pontificis ex repudiato illius beneficio, &
 firmam stultitiæ ab omnibus hominibus vitare possem. Atq; hic
 illi qui à me consulti sunt, cum me grauius increpauissent, quodd
 redire conaret vocari me Deo: cuius ego consiliū & voluntatē
 sequi deberē, etiā si quodd illa tenderet minus perspicere: cumq;
 sanctissimum mihi Reipublicæ Christianæ nomen opponerent,
 neque cōcederent villo modo, vt meas priuatas rationes antepo-
 nerē publicis: fecerūt, & ego è meis pristinis cōsiliis, depulsus, ex-

Q 2 tran.

tranquillissima vita, & iucundissima rerum omnium libertate
 commoditateque, non in honorem amplitudinemque, cuius
 anima cura mihi semper fuit: & si vlla fuisset, non difficile foret
 superioribus temporibus eadem hæc assequi, quæ ego tum
 te libensq; fugi: sed in durissimam (vt ego intelligo) seruitutem
 prudens ac sciens conici me sim passus. Quæ ego ita
 scribo, quod tu, qui vtraque vitam nosse debes, & quid
 sit huic ab illa optimè callere, quippe qui vtraque es exper-
 tus, addo etiam, cum tantum ingenio valeas, tantum licenti argu-
 tina: cumque probitate & religione erga Deum sis admodum
 præditus, eosque fructus ex te quotidie ingenij & studiorum
 rum feras, quibus nihil dulcius neq; vberius sentiri possit: dabo
 sti (vt mea opinio fert) potius ad me consolationem mittere, quam
 gratulationem: hortariq; vt ferrem forti animo, quod tibi
 uitæ pristinae vitæ, eiusdemq; multo beatioris, esse præ-
 tus. Nam vt tu scias, quod iuratus tibi confirmo, vixisse ego
 videor, non iam amplius viuere. Non enim appellanda sunt
 quæ tota ad alienum arbitrium ita degenda est, vt nihil
 ri, neque vacui temporis ad animo obsequendum tuo relin-
 tur. Quanquam potest ea quoq; habere suas partes voluptatis
 lætitiæ, alio tamen ex genere: si vsus forte veniat, vt seruiat
 publicæ & satisfacere præpotenti Deo, & agere aliquid digni-
 viro possis: studiumq; tuum ac industriam, adde etiam antequam
 tem, si placent, in vtilitatibus publicis collocare, quo genere
 num maiores nostri sanctissimi homines, maximam sibi optata
 mines laudem, apud Deum gratiam gloriamq; comparauerunt.
 Quorum ego vestigijs insisterem, factaque imitari sum opore-
 pio. Quanquam cæteris rebus omnibus longè impar, (agere
 enim imbecillitatem ipse meam) sed nemini tamen studio de-
 luntare concedo. Itaq; hac mente nouam hanc viuendi vitam
 ingressus, vt me à libera, vera, honestaq; sententia, nihil vnquam
 omnino deflexurum sit. Sed studia interea nostra, mihi Britanni
 abierunt? illa inquam studia, in quibus & tu iudicas, & ego
 tiebam, beatam verè vitam esse repositam? In hac tu vita
 fortuna, & misera propè dicam conditione rerum, etiam veteres
 ne quid arrogantia mihi aut durioris ambitionis obrepas
 sum quam antè fui, multo abiectior, & mihi metipse velle
 tissimè displiceo: habeoque iam nihil in quo libenter accipere
 seam. Sed etsi hæc omnia ita sese habent, amoris tamen
 valde exosculor: tibi que de prudentibus monitis tuis atque
 filijs gratias ago, habeoque pignus animi erga me tui. Nisi
 me summe diligeres, nunquam tantum de me curarum ac sol-
 tudinis suscepisses. In quo mihi præstitisti id quod frater
 fratri, tamen in nostra coniunctissima voluntate & amicitia

cum fraterna ipsa charitas, tum omnia sanctorum necessitudinum nomina inclusa sunt. Quam quidem ego amicitia & meam perpetuam benevolentiam erga te, sancte semper atque inuoluntate conseruaturus sum. Tu ut idem aduersum me facias, etsi minime rogandus es (quid enim te fieri potest constantius?) tamen consuetudinis causa, te mi doctissime Brixii enixe atque vehementer etiam atque etiam rogo. Gratiissimum quoque mihi feceris si eos omnes praesentes viros atque doctos, qui tibi de nostro honore gratulati sunt, meis verbis saluere plurimum iusseris. Vale, & scribe ad nos quam creberrime. Ex Vrbe.

XVIII.

IAC. SADOLETVS CARDINALIS

Frid. Nauſea S. P. D.

CVm propter diurnam absentiam meam ab hac Vrbe, minus mihi noti essent docti atque insignes viri, qui in ista Germanica natione florent: atque ego nuper Romam euocatus a summo Pontifice praeter omnem etiam expeditionem meam, in hunc sacrum ordinem S. R. E. Cardinalium adiectus essem: accepi tuas literas, plenissimas amoris, humanitatis, officij: quarum lectione mirifice delectatus (erant enim & pie & eleganter scriptae) consului Antistitem Brundisium, quod is diu in istis locis versatus est, hominem, ut tute nosti, summi iudicij, optimi animi, excellentisque doctrinae: atque eum de te accuratè percontatus sum, qui mihi ea de te narrauit, tuasque egregias virtutes tota apud me laudibus profecutus est, ut non solum tibi referre, sed gratias etiam agere, quod prior ad me scripseris, debere me contineat. Quid enim mihi optatius, quam adipisci bonorum benevolentiam, vel ipsorum humanitate, vel meis studiis atque officijs erga illos, conciliatam mihi atque paratam? Quod quoniam mihi in te, atque ad eum per te contigit (non enim vllam menta antecesserat erga te mea) crede mihi, mi Nauſea, ad te amandam non mediocriter sum accensus. Facit enim apud me hoc virtus, ut quod in ceteris vsus & longa effecit consuetudo, ea repente me ad eos in quibus ipsa inest, diligendos alliciat. Atque ego, qui ad instituendas cum bonis amicitias promptus & facilis sum, item in eis tuendis soleo esse constantissimus. Quare sic tibi volo esse peritua sum, omnia officia, quae ab amico vetere, & multis in rebus probato, iure expectari possunt, tibi & esse à me, & fore semper parata: quemadmodum re ipsa, si vsus veneris, cognoscis. De concilio quod quaris, Pontifex stat in sententia. Et quantum permulta sunt, quae nos hic retineant, imprimisq; discordia nostrorum principum, atque eius periculi suspicio, quod à

Q 3 Turcia